

Teodor Baconschi

Legătura de chei

O mărturie diplomatică
în dialog cu Armand Goșu

Cum s-a petrecut numirea dvs. în funcția de ministru de Externe? Era o nominalizare dorită și așteptată?

Parcursul meu diplomatic a fost organic, adică bazat mai curând pe acumulări graduale, decât pe salturi. Am început această carieră în 1997, când CDR căuta, prin Adrian Severin, care sosise la cârma Externelor, figuri proaspete. Totodată, sunt providențialist, adică sigur că Dumnezeu ne indică, prin oameni aleși sau prin diferite semne, pe ce drum putem să ne construim ca persoane libere.

În diplomația românească, am condus succesiv o misiune mică și atipică, precum cea de la Sfântul Scaun, alta de mărime medie — la Lisabona — și, în sfârșit, una de „top 5”, ca ambasador al României la Paris. Între timp, am lucrat și în centrala ministerului, ca director-general și, mai apoi, ca secretar de stat pentru Afaceri Globale. Un an și ceva, am fost consilier prezidențial pentru probleme de politică internă... Din toate aceste răspunderi, am extras zestrea unei experiențe profesionale de maximă diversitate. Am gestionat aproape toate problematicile, inclusiv multilaterale. Și am fost pus în mii de situații practice, de contact, reprezentare sau analiză a situației internaționale.

Numirea mea ca ministru de Externe s-a produs după alegerile prezidențiale din 2009. Ea s-a bazat pe încrederea profesională și umană pe care mi-a acordat-o președintele Traian Băsescu. Ca diplomat, am lucrat, indirect, și cu

ceilalți doi șefi ai statului român (Emil Constantinescu și Ion Iliescu, la al doilea mandat). Dar cea mai puternică interacțiune s-a produs în relația cu actualul președinte. Înainte de a fi un rezultat al cronologiei politice, este un fapt de viață.

Mă întrebați dacă așteptam sau doream o asemenea nominalizare. Răspunsul e, simultan, pozitiv și negativ. Pozitiv, pentru că nu mi-a fost teamă niciodată de asumarea unei responsabilități în serviciul României. Negativ, pentru că nu am făcut nici un demers special pentru obținerea acestei poziții. Întreaga mea carieră a fost *on call*: mi s-a părut că nu am ce căuta acolo unde nu sunt chemat și că nu are sens să te propui singur într-o anumită funcție publică. Dacă ești cu adevărat necesar, vei primi măcar un telefon...

Mărturisesc că cele mai stranii comentarii pe care le-am citit în decembrie 2009, la numirea dvs., se refereau la nume, mai precis la rezonanța străină, slavă, a numelui. De unde provine familia dvs., care-i originea numelui?

Numele este un dat, nu o alegere, însă la noi tot ce nu se termină în „-escu” provoacă tulburări de identitate. Registrul onomastic ne oferă variațiuni infinite, de la Ion Ionescu, până la... Verginel Gireadă. În actele oficiale, grafia patronimului este fonetică („Baconschi”). Tatăl meu și-a semnat operele literare sub grafia „Baconsky”, așa că și eu, publicându-mi cărțile, am preluat această variantă încă și mai șocant „cosmopolită”. Nu vreau să mă întind pe chestiunea purității etnice: oricare om educat știe că România Mare este o creație recentă, că Mihai Viteazul nu unea „români”, ci principate feudale, că Eminovici, Caragiale și chiar Corneliu... Zelinski au fost stâlpi — sau critici — ai naționalismului etc. O majoritate de români au sânge din alte zări (greci, turci, evrei, ruși, ruteni, unguri, sârbi, bulgari — ca să nu mai pomenim aportul

scitic, peceneg, cuman etc.). Mă tem că această evoluție post-adamică definește toate „neamurile” pământului, incluzând Poporul Ales... Puritatea etnică (premisă a purificărilor etnice) e doar un mit necesar în construcția națiunilor moderne: o „invenție” a secolului XIX.

Fapt este că familia Baconschi descinde din acea mică nobilime moldovenească și a dat, până la scriitorul care a fost tatăl meu, multe generații de preoți ortodocși din Nordul Bucovinei și Basarabia. Știu de la bunicul meu, dar n-am avut vreme să verific asta în arhive, că patronimul original era „Zimbreanu”. Totuși, la 1829, se naștea străbunicul meu Ioan, fiul preotului... Teodor Baconschi, care avea să fie, la rândul său, preot (prin 1880, slujea încă la biserica Sfânta Treime din Chișinău). Se va fi produs o slavizare a numelui, în condițiile refugierii, pentru o vreme, a familiei în Polonia, probabil prin secolul XVII. Bunica paternă provenea dintr-o familie basarabeană — Marian. Ea făcuse primii ani de medicină, abandonând studiile, însă, după nașterea primului băiat. L-am cunoscut și pe fratele bunicii, „unchiul Jorj”, care fusese, parcă, directorul unei bănci prin anii interbelici. O stirpe liberă, pornită din mazilii lui Ștefan cel Mare și ajunsă sub ocupație sovietică: în 1941, au fost nevoiți să se mute în fostul Regat, bunicul meu devenind preot la biserici din Vâlcea. Oricum, sunt mândru de acest patrimoniu „intangibil”: port un nume renumit, prin munca onestă și creativitatea mai multor generații. Un nume de familie care a contribuit — alături de atâtea alte familii vrednice — la definirea României moderne.

Practic întreaga dvs. formare intelectuală s-a consumat în anii lui Ceaușescu. Existau un fel de oaze de excelență, în București și în alte câteva centre din țară, în care se studiau limbi străine, se citeau cărțile importante din cultura mare, în care s-au șlefuit câteva personalități

relevante care au strălucit după 1990. Care a fost experiența formării dvs. intelectuale?

Tatăl meu a murit la numai 52 de ani, sub ruinele produse de cutremurul de la 4 martie 1977, în blocul unde s-a prăpădit și Toma Caragiu. Aveam 14 ani. Moștenindu-i biblioteca, i-am și citit-o, până la 20. Acei ani ai comunismului îți lăseau timp. Dar grosul educației era unul autodidactic. Nu puteai înghiți propaganda aberantă făcută prin școala publică sau prin media. Ca bucureștean, mi-am făcut legături din zone sociale apropiate. Toată adolescența, am frecventat prieteni mai mari ca mine, studenți pe la Filologie, Filozofie etc. Citeam cu patimă, cumpăram cărți de la anticarul clandestin Radu Sterescu, discutam idei, trăiam pentru ele: era vremea când ideile funcționau și ca instrument de seducție! Așa am parcurs titlurile mari din culturile europene majore. Făceam fișe, sublinieri, adnotări, extrăgeam citate: diverse nuclee de tineri inteligenți practicau o similară și jubilatatorie asceză în toată România comunistă. Am început, desigur, și să scriu. Epigonic la început, chiar și poezie dezabuzat-conceptualistă... Apoi mici eseuri. După ce am intrat la Teologie, am explorat patristica răsăriteană, științele biblice și istorice, dar și filozofia religiei sau misticii apuseni. Iar la Paris, patru ani și jumătate, în alte șapte biblioteci, am lucrat la doctorat, mutând accentul pe antropologia faptului religios și istoria comparată a religiilor. Nu-mi vine să cred, azi, că am fost cândva capabil să citesc și să traduc texte în greaca veche — dar nu mă provocați, pentru că avem altele de discutat aici...

Înainte de a rememora cariera dvs. în MAE, vreau să-mi spuneți de la ce școală diplomatică vă revendicați?

În epoca postmodernă, granița dintre poziționările clasice — realism *vs.* idealism — s-a estompat. Sunt wilsonian,

ca om de formație umanistă. Sunt realist, ca om de dreapta. Consider că decizia de politică externă e rezultanta unei analize pornite dintr-o antropologie istorică pesimistă, dar, în același timp, reiese și din încrederea în raționalitatea ultimă a fiecărui actor. Nu cred că forța unui stat se reduce la proiecția acesteia în termeni de *hard power*. Există și puterea persuasiunii, jocul de sumă nulă, exploatarea promptă a unor circumstanțe schimbătoare. State medii, precum este România, pot câștiga puncte și fără arsenalul de avioane F16 al Arabiei Saudite. Și fără petrol. Sau fără fonduri de investiții miliardare. Contează enorm postura ta geopolitică, inteligența de a ți-o fructifica și tenacitatea de a invoca principiile, chiar și atunci când prevalează dreptul forței sau calculul cinic. Orice stat poate folosi relativa codificare a dreptului internațional ca trambulină a propriilor interese: cei mai mari au și ei obligația de a salva aparențele... chiar dacă numai până la un punct.

Am învățat cum se poate câștiga influență numai prin *soft power* la Vatican. Sfântul Scaun, conform definițiilor stricte ale dreptului internațional, este un imens ONG! E doar observator în incintele multilaterale precum ONU, OSCE sau Consiliul Europei. Și totuși, a avut o contribuție decisivă la umplerea „coșului III” de la Helsinki, în 1975, așa cum personalitatea papei Ioan-Paul II a contat enorm în dezmembrarea sistemului comunist. Orice mare putere este și o putere spirituală. De fapt, orice națiune bogată a produs mai întâi o mare cultură. De pildă, americanii au cucerit mai multe „teritorii” și „inimi”, exportându-și cultura și stilul de viață altfel decât au făcut-o vreodată pe calea războiului... Sunt convins, în contrapartidă, că URSS nu s-a prăbușit numai din motive economice, ideologice sau militare, ci și pentru că ea a produs un model de societate nerealist, grosolan și lipsit de farmec. Rusia precomunistă a influențat mult mai mult Occidentul prin

Mandatul de ministru de Externe al lui Teodor Baconschi
în câteva cifre:

Vizite în străinătate, întâlniri cu demnitari străini: 88

•

Vizite ale unor omologi și altor demnitari de rang înalt
în România: 109

•

Primiri și acțiuni protocolare cu ambasadorii
acreditați în România: 74

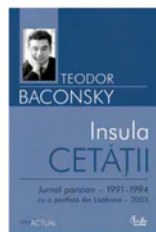
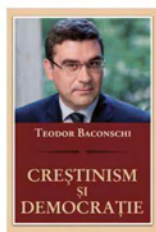
•

Participări la reuniuni ministeriale
în cadrul ONU, UE, NATO, OSCE: 67

•

Participări la conferințe tematice în țară și în străinătate: 78

Alte cărți de Teodor Baconschi la Curtea Veche Publishing:

I N T E R V I U R I

CURTEA VECH E

Pentru a comanda online sau pentru lista completă a titlurilor
publicate la Curtea Veche, vizitează www.curteaveche.ro

incepi să afli

ISBN 978-606-588-547-9

9 786065 885479